

bloc de nova història...

dissabte, 29 / novembre / 2008

L'original català perdut de la Celestina

MANEL CAPDEVILA

El dissabte 29 de novembre del 2008, va tenir lloc la conferència d'en **Jordi Bilbeny** L'original perdut de la Celestina, organitzat pel **Centre d'Estudis Josep Baralt** d'Arenys de Mar en col·laboració amb la **Fundació Nova Història**. En Bilbeny va donar a conèixer el seu parer i el de molts entesos, que coincideixen en el fet que hi va haver una edició, avui dia desapareguda, anterior a l'edició castellana de Burgos del 1499, l'autor de la qual no va ser **Fernando de Rojas**. Recordem que en aquesta *suposada* primera edició del 1499, on no hi ha el nom de l'autor, hi diu literalment: **'nuevamente revista y enmendada con la adición de los argumentos de cada un auto en principio'**. De manera que no pot ser l'edició prínceps.

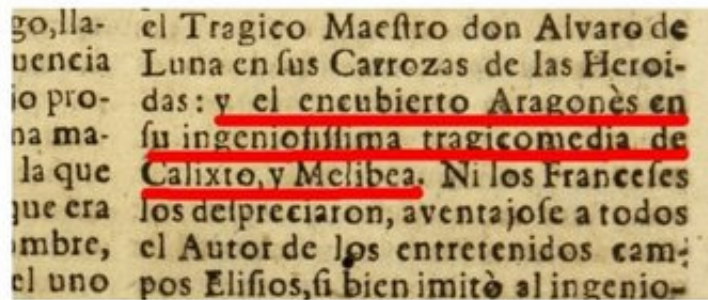
Tot i havent quedat provat aquest fet, alguns erudits volen que l'edició prínceps sigui la de Toledo del 1500, tan sols pel fet que hi apareix com autor el *bachiller Fernando de Rojas* a l'acròstic dels versos inicials: ***el bachjller fernando de royas acabo la comedia de calysto y melybea y fue nascjdo en la puebla de montalvan***. També creuen que la data del 1499 és errònia.

En contra dels qui diuen que l'edició prínceps és la de Toledo de 1500), tenim els següents arguments:

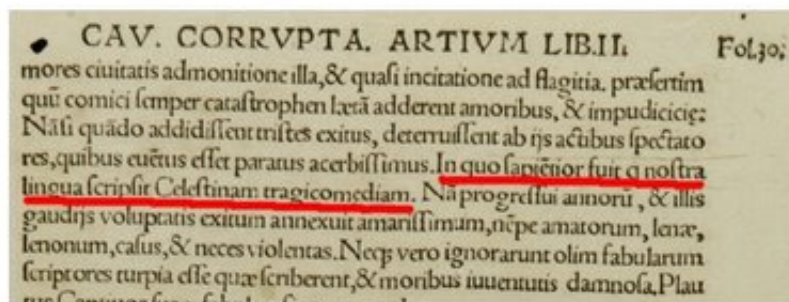
1. Els versos acròstics (encara que molt enginyosos) no poden provar per si sols que l'edició de Toledo del 1500 és l'*edició prínceps*. Li volen donar el valor d'acta notarial: *Copio una obra afegint-hi uns versos acròstics; prova això que en sóc l'autor?*
2. Si, tal com diuen, l'edició de Burgos del 1499 és posterior a la de Toledo del 1500, hauria de contenir (com presumeix a la portada), alguna cosa afegida a la versió de Rojas, i és just al contrari, ja que té, com a mínim, menys versos.
3. La frase *'Fernando de royas acabó la comedia'*, és probatòria per si sola, ja que pot molt bé significar que hi havia un treball previ i que Rojas el va acabar.

Per la qual cosa, tant si la més antiga coneguda és la de Burgos, com si és la de Toledo, ha d'existir una *edició prínceps*, o bé anterior al 1499 o bé anterior al 1500. Amb tota seguretat abans del 1492 perquè esmenta la futura conquesta de Granada.

En el decurs de l'acte en Bilbeny va presentar dos documents dels segles XVII i XVIII que provenen que l'autor era *aragonès* (de la Corona d'Aragó) i que per algun motiu el van *encobrir* o esborrar. Al llibre '*La agudeza y Arte de Ingenio*' de **Lorenzo Gracián** (de 1669 i 1757) hi diu textualment: '**y el encubierto Aragonès en su ingeniosíssima tragicomedia de Calixto y Melibea**':

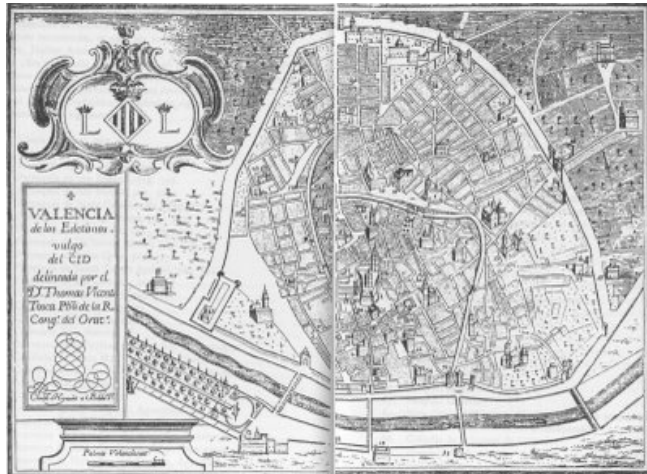
Així mateix, aportà dues còpies d'un llibre d'en **Joan Lluís Vives** (edicions de 1531 i 1785), on en Vives diu explícitament que l'autor de La Celestina la va escriure en la nostra llengua: '**In quo sapientior fuit qui nostra lingua scripsit Celestinam tragicomaediam**'. Que traduït ve a dir que '*en això fou més savi qui va escriure en la nostra llengua la Tragicomèdia de la Celestina*'. La llengua d'en Vives (perseguit per la Inquisició, fins a l'extrem d'haver-se de refugiar a casa d'Erasme) va ser únicament el català, i quan no va poder escriure en aquesta llengua, abans de fer-ho en la castellana -que era la dels seus perseguidors- optà per escriure en llatí. Bilbeny mostrà a continuació una prova de com un *traduttore* pot ser *traditore*, ja que a l'edició en castellà del 1948 d'aquestes mateixes obres de Joan Lluís Vives, s'ha traduït *nostra lingua* per *vulgar castellano*.

El fet que hagués estat escrita en català explicaria el gran nombre de catalanades i catalanismes que hi apareixen i els errors de traducció que només tenen sentit si la llengua en què es va compondre era el català. Recordem que l'**Alejandro Sendra** ja va fer un recull exhaustiu d'aquestes catalanades.

Apuntà també que **José Guillermo García Valdecasas**, Doctor en Dret per la Universitat de Bolonya, seguint les traces d'aquells elements relacionats amb la vida jurídica, les institucions i les lleis, arribava a la conclusió que els fets narrats a l'obra '*havian de passar en alguna gran ciutat de la corona d'Aragó*', i que els tres '*cimentorios*' (de jueus, cristians i moros) on anava a robar la Celestina

no podien existir ni a Salamanca, ni Toledo, ni Sevilla, ja que Castella havia proscrit per llei l'estada de musulmans en els seus dominis, mentre que a València va ser normalíssim trobar-n'hi durant tot el segle XV.

En Bilbeny acabà mostrant un plànol de la ciutat de València del s.XVII per indicar-hi la localització geogràfica d'alguns llocs: el riu, les blanqueries, l'església de la Magdalena (núm. 18), la parròquia de Sant Miquel (núm. 13), comparant-los amb els llocs descrits dins l'obra, allà on es desenvolupa

l'acció: una gran ciutat, al costat d'un riu, que té drassanes, i unes naus que es poden veure fàcilment des de la torre de la casa de Melibea.

L'obra diu textualment: **'Subamos, señor, al açotea alta, porque desde allí goze de la deleytosa vista de los navíos'**. Una escena que no concorda en absolut ni amb Salamanca, ni amb Toledo, ni amb Sevilla, com asseguren quasi la totalitat dels entesos. Amb tot, Encara hi ha qui diu que la versió prínceps va ser feta en prosa i situada en una ciutat imaginària Salamanca-Toledo, i la versió posterior de Rojas la va situar a Sevilla (salvant allò dels 'navíos').

L'**Alejandro Sendra** resseguint la referència de l'eclipsi de sol, també havia apuntat que la localització de l'obra havia de ser València.

Per si fos poc, **una edició anglesa del segle XVIII esmenta "València" com a la ciutat on viuen els protagonistes**. Amb la qual cosa, l'obra passaria a València, en un context totalment valencià i estaria escrita en català, per un autor que la censura espanyola va esborrar.

+info: Wikipèdia

1 comentaris:

e Trobada 2008 ha dit...

EL difícil serà demostrar que el Vivies escrivia en català en comptes d'en castellà, eh? Que l'opinió estesa és la contrària. >Però us passo això, que pot ajudar:

"Españoles somos y de españoles nos debemos preciar cuantos habitamos la península ibérica. España y Portugal es tan absurdo como si dijéramos España y Catalunya. A tal extremo nos han traído los que llaman lengua española al castellano e incurren en otras aberraciones por el estilo."

"No queráis llamar 'lengua española' a la lengua castellana, frase malsonante y rara vez usada por nuestros clásicos, que siempre se preciaron de escribir en castellano. Tan lengua española es la castellana como la catalana y la portuguesa".

I "El nombre de España, que hoy abusivamente aplicamos al reino unido de Castilla, Aragón y Navarra, es un nombre de región, un nombre geográfico, y Portugal es y será tierra española, aunque permanezca independiente por edades infinitas; es más, aunque Dios la desgaje del territorio peninsular, y la haga andar errante, como a Delos, en medio de las olas. No es posible romper los lazos de la historia y de la raza; no vuelven atrás los hechos ni se altera el curso de la civilización por divisiones políticas (siquiera eternamente), ni por voluntades humanas."

Totes de l'historiador del XIX Marcelino Menéndez Pelayo.

Són prou interessants, trobo.

8 / desembre / 2008 02:33

[Publica un comentari](#)

[Entrada més recent](#)

[Pàgina principal](#)

[Entrada més antiga](#)

[Subscriure's a: Comentaris del missatge \(Atom\)](#)
